

Year of Publication 1940

शिल्पिदेवा प्रेम

52
AR

शिल्पिदेवा प्रेम

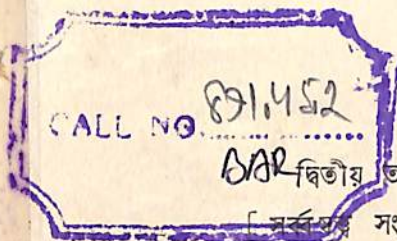
Data Entered

মিলিটেৰী প্ৰেম ।

[ধেমেলীয়া নাটক]

শ্ৰীকৰুণাধৰ বৰুৱা ।

যোৰহাট,
অসম ।

প্রথম তাঙবণ—শাওণ, ১৮৬২ ; জুলাই, ১৯৪০ ।
দ্বিতীয় তাঙবণ—কাতি, ১৮৬৮ ; অক্টোবৰ, ১৯৪৬ ।

মূল্য—১১/০

যোৰহাটৰ দৰ্পণ প্ৰেচত. শ্ৰীনিত্যানন্দ শৰ্ম্মাৰ দ্বাৰা ছপা।
আৰু গ্ৰন্থকাৰৰ দ্বাৰা প্ৰকাশ কৰা হ'ল ।

লিখকৰ নিবেদন ।

প্ৰথম তাণ্ডৰণ।

এই ধেমেলীয়া নাটকখনি ১৮৫৮ শকৰ (ইং ১৯৩৬) পূজাৰ আগতে লিখা হৈছিল। তাৰ পাচ বছৰ (১৮৫৯ শক, ইং ৩৭) ৩৮ৰ্গাপূজা আৰু ৩৮লক্ষ্মীপূজাত, তিনি ৰাতি “যোৰহাট থিয়েটাৰে” ইয়াৰ অভিনয় কৰিছিল। যোৰহাট থিয়েটাৰৰ গুৰি ধৰোতাসকললৈ আৰু ইয়াৰ ভাও লওতা-সকললৈ মোৰ আন্তৰিক শলাগ আগ বঢ়াইছোঁ।

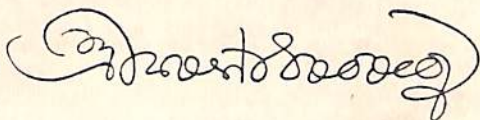
মনত স্নেহ-প্ৰীতি থাকিলেও, টান ব্যৱহাৰে, তাৰ স্মৃগণ নষ্ট কৰি যে নানা বিপৰ্য্যয় ঘটাব পাৰে তাকে দেখুৱাহে এই সৰু কিতাপখনৰ মূল উদ্দেশ্য; লগতে যে আৰু দুই এটা অৱস্থা কথা নাই এনে নহয়। পাঠক-পাঠিকা সকলহে ইয়াৰ গুণাগুণৰ আচল বিচাৰক।

এই কিতাপত “গেজেং ফুল” (কাণ ফুল) বুলি শব্দ এটা আছে; সেই শব্দটিৰ বাবে শ্ৰীমান জনাৰ্দন ঠাকুৰক মোৰ ধন্যবাদ জনাইছোঁ। ইতি—

যোৰহাট.

১লা শাওণ ১৮৬২,

১৭ জুলাই ১৯৪০।

দ্বিতীয় তাণ্ডৰণ।

“মিলিটেৰী প্ৰেম”ৰ প্ৰথম তাণ্ডৰণৰ কিতাপ শেষ হোৱাৰ আজি প্ৰায় ডেৰ বছৰ হ’ল। কিতাপখনিক মৰমৰ চকুৰে চোৱা বাবে পাঠক-পাঠিকা সকললৈ শলাগ জনাই এই কিতাপৰ দ্বিতীয় তাণ্ডৰণ পুনৰ প্ৰকাশ কৰা হ’ল।

দুই এটা কথাৰ সামান্য পৰিবৰ্ত্তন কৰাৰ বাহিৰে দ্বিতীয় তাণ্ডৰণত কিতাপৰ অন্ত একো সালসলনি কৰা হোৱা নাই।

কাগজৰ দুৰ্শ্বল্যতা আৰু আজি-কালিৰ ছপাৰ অত্যাধিক দৰৰ বাবে কিতাপৰ মূল্য বঢ়াব লগা হোৱাত যেন দোষ মাৰ্জ্জনীয়। ইতি—

চৰিত্ৰাৱলী

(পুৰুষ)

চৰিত্ৰ	বয়স	চিনাকি
মদন	... (২৪।২৫) ...	সংসাৰৰ আও-ভাও নজন। এজন উচ্চ শিক্ষিত ডেকা।
কমল ধগেন্দ্ৰ	} ... (২৫।২৬) ...	ঐ বন্ধু।
বোপাটি	... (২৫।২৬) ...	গাৰ্ৱলীয়া ডেকা।
সোণাই	... (৩০।৩৫) ...	অতি নিৰ্জু প্ৰকৃতিৰ গাৰ্ৱলীয়া মানুহ।
মোলোকা	... (২৮।৩০) ...	নগৰৰ বা-পোৱা, চতুৰ প্ৰকৃতিৰ গাৰ্ৱলীয়া মানুহ।

(তিৰোতা)

অমলা	... (১৫।১৬) ...	মদনৰ পৰিবাৰ।
ৰূপতী	... (১৬।১৮) ...	বোপাটিৰ ঘৈণীয়েক।
জেতুকী	... (২০।২২) ...	সোণাইৰ ঘৈণীয়েক, অতি উগ্ৰ প্ৰকৃতিৰ।
বহাগী	... (১৮।২০) ...	মোলোকাৰ ঘৈণীয়েক।

প্রথম বাতিৰ অভিনেতাসকল ।

ইং ১৩ অক্টোবৰ ১৯৩৮ চন

মদন—শ্ৰীযুত দৰ্পনাথ শৰ্মা

কমল— „ গুণনাথ ফুকন

খগেন্দ্ৰ— „ নবীনচন্দ্ৰ বৰুৱা

মোলোকা— „ কেশবচন্দ্ৰ শৰ্মা

বোপাটি— „ কমলচন্দ্ৰ খাওণ্ড

সোণাই— „ শবৎচন্দ্ৰ বৰুৱা

অমলা— „ গিবীশচন্দ্ৰ গোস্বামী

ৰূপতী— „ গুণনাথ ফুকন *

বহাগী— „ মাখনলাল বৰুৱা

জৈতুকী— „ সুবেন্দ্ৰনাথ শৰ্মা

* কমলৰ ভাও লওতাজনেই ।

মিলিটেৰী প্ৰেম ।

প্ৰথম অঙ্ক ।

১ম দৃশ্য—কমলৰ ঘৰ ।

(কমল আৰু খগেন্দ্ৰ বহি কথা পাতি আছে ।)

কমল—হে'ৰা, এই কেইদিন মদনক দেখিছানে ?

খগেন্দ্ৰ—মদনক ? নাই দেখা । [বৈ] শাস্তি ল'লে নহয়,
প্ৰিয়তমাৰ প্ৰেমত ডুব গৈ আছে হ'ব পায় ।

কমল—যোৱাঁহে, আমিও শাস্তি লৈছিলো ; তেও বুলি এনেকৈ
পাতাল ফটাত সোমোৱা নাছিলোঁ । এতিয়াই ইমান
যদি আৰু দিনচেৰেকৰ পাচত কি হয়গৈ ক'বই নোৱাৰোঁ ।

খগেন্দ্ৰ—ব'লাচোন এবাৰ, চাহাব মেমক চাই আহোঁগৈ ।

কমল—যাবানে ? ব'লা ।

খগেন্দ্ৰ—বুজিছা, এটা কাম কৰিম । কিবা এটা ছল কৰি
ইয়ালৈ লৈ আহিম মদনক ; বাতকৈ আৰু ঘৰলৈ যাবলৈ
নিদিওঁ । বেচেষ্টা ইয়াত ছটফটাই থাকিব, ভাল তামোচা
হ'ব চাবলৈ ! কি বোলা ?

কমল—ঠিক হ'ব । ব'বাঁ মই ওলাই আহোঁ । [উঠে]

[বাহিৰত] কমল আহানে ?

কমল—হে'বা, সেইটো মদনৰ মাত নহয়নে? [বাহিৰলৈ]
কোন, মদননেকি? সোমাই আহাঁ।

[মদনৰ প্ৰবেশ]

মদন—কি কৰিছাহে? অ' খগেনো দেখোন। মই তোমাৰ
তালৈকো যাম বুলিহে ওলাই আহিছিলো। ভালেই হ'ল
তোমাকো ইয়াতে পালোঁ।

খগেন্দ্র—আমাৰ তালৈকো! কোৱা কি! ইমান পৰ প্ৰেমসীৰ
চন্দ্ৰ-বদন নেদেখাকৈ থাকিব পাৰিবানে?

কমল—অত পৰলৈ এৰি দিলেনে তোমাক মদন-প্ৰিয়াই?

মদন—মোক থিয়কৈয়ে বাথিবানে?

কমল—[নিজৰ চকিখন দি] বহাঁ ইয়াতে; মই বাক থিয়
হৈয়ে থাকোঁ।

মদন—[বহি] তুমিও কিবা এটা আনা। মই এটা ডাঙৰ
কথাত তোমালোকৰ ওচৰলৈ আহিছোঁ।

কমল—বাক, আনিছোঁ তেনে। [প্ৰস্থান]

খগেন্দ্র—পিচে বন্ধু, দিন কেনেকৈ কটাইছা? সপোনত নে
সুখৰ সোঁতৰ প্ৰেম-তৰণিত?

মদন—হে'বা, মই বৰ বিপদত পৰি তোমালোকৰ ওচৰলৈ
আহিছোঁ। হে। [কমলে চকি এখনলৈ সোমাই আহে]

খগেন্দ্র—[হাঁহি, কমলক] হে'বা. এওঁ বোলে বৰ বিপদত
পৰি আহিছেহে।

কমল—বিপদত পৰি আহিছা? প্ৰোমে পেটত ধৰিছেগৈ নেকি?

মদন—কি ধেমালি কৰাহে? মই দেও এনেকুৱা পাতল
ধেমালি ভাল নেপাওঁ।

খগেন্দ্ৰ—বাক বাক, আমি আক ধেমালি নকৰোঁ।

কমল—এতিয়া বাক কোৱাঁচোন তোমাৰনো কি বিপদ হৈছে।

মদন—কথাটো হৈছে কি, তোমালোক মোতকৈ আগেয়ে বিয়া
কৰোৱা, জানা বাবেহে আহিছো; তেওঁৰ এটা ধাৰণা হৈছে
যে মই তেওঁক ভাল নেপাওঁ। মোক কিবা এটা বুদ্ধি দিয়া।

কমল—কোন তেওঁ? কাৰ কথা কৈছা?

মদন—কি ধেমালি কৰাহে, wifeঅৰ কথা কৈছোঁ।

খগেন্দ্ৰ—কি ধাৰণা হৈছে বুলিছা? তুমি তেওঁক ভাল
নোপোৱা বুলি ভাবিছে; তোমাৰ ঘৈণীয়েবাই?

মদন—এৰা।

কমল—তুমি কেনেকৈ জানিলা?

মদন—মোক কৈছে নহয়।

খগেন্দ্ৰ—কি বুলি কৈছে?

মদন—কৈছে বোলে, আপুনি মোক ভাল নেপায়।

কমল—তোমাৰ সৈতে কিজানি তেওঁ ধেমালিহে কৰিছে?

মদন—কেলৈ ধেমালি কৰিব! মই তেওঁৰে সৈতে ধেমালি
নকৰো নহয়; মোৰে সৈতে কৰিব কিয়! মোক তেওঁ পৰিষ্কাৰ-
কৈ কৈছে, “আপুনি মোক ভাল নেপায়।” তাকো
এদিন নহয় দুদিন নহয়, শান্তিৰ ৫৬ দিনৰ পৰা আজি
এই কেউদিন একে লাগিয়ে কৈছে।

খগেন্দ্র—কথা তেনে শকতেই।

মদন—কৈছাতে? মোব বুজিছানে তিতা লাগিছেগৈ।

কমল—বাক, তুমি তেওঁক ভাল পোৱানে নোপোৱা?

মদন—পাওঁ মই, নেপাম কেলৈ?

খগেন্দ্র—তুমি ভাল পোৱা। বাক, মৰম কবানে নকৰা?

মদন—কৰোঁ; নকৰিম কিয়?

কমল—কেনেকৈ কৰা?

মদন—মোব সিমানবোৰ কথা মনত নাই দেও।

কমল—ছটা এটা কথা মনত পেলাই কোৱাঁচোন। শুনিলেহে

যদি তাৰ কিবা এটা উপায় কৰিব পাৰোঁ।

মদন—অইনে কৰাব দবেই কৰোঁ আক।

কমল—তু—মি কেনেকৈ কৰা?

মদন—মইনো কেনেকৈ কওঁ; এইবোৰ, এইবোৰ, সিদিনা

এতিয়া এসোপা উল সূতা কিনি আনি দিছোঁ,—মাইকী

মানুহে বোলে টেঙা খাই ভাল পায়, সিদিনা বৰাব

টেঙাও ছটা আনি দিছোঁ; এনেকৈয়ে কৰোঁ আক। কালি

শুনিলো মাইকী মানুহে বোলে খোলা খায়, আজি সেই দেখি

ভাল ভাল চাই মাটিকলহ তিনটা আনি দি থৈ আহিছোঁ।

কমল :—[হাঁহি] হয়নে?

মদন :—ইয়াত আক হয় নহয় কিটো আছে। মই মৰম
নকৰাকৈ থকা নাই।

কমল—[খগেন্দ্রক] হে'ৰা শুনিছানে এওঁৰ মৰম কৰাৰ গতি?

খগেন্দ্ৰ— [হাঁহি] শুনিছো, শুনিছোঁ। [মদনক] হে'ৰা, মৰম
কৰাৰ কথা শুনিছো। কোৱাঁচোন, কথা-বতৰা পাতানে নেপাতা?
মদন—পাতো। নাপাতিম কেলৈ।

খগেন্দ্ৰ—কি কথা পাতা?

মদন—কি কথা পাতো মই এতিয়া লিখি থৈছোনে?

খগেন্দ্ৰ—তেও বাক কেনেকুৱা বিধৰ কথা পাতা কোৱাঁচোন।

মদন—এইবোৰ, এইবোৰ, এই কিতাপ পত্ৰৰ কথা।— স্বাস্থ্য
কেনেকৈ ভালৈ ৰাখিব পাৰি, পানীৰ লগত কি কি বেমাৰৰ
পোক আহিব পাৰে, কোন দেশত বিজ্ঞানৰ কিমান
উন্নতি হৈছে, আমাৰ ভাৰতবৰ্ষখন কিয় ইমান ছখীয়া,—
এইবোৰ ভাল বখা, জানিব লগীয়া কথা পাতো।

খগেন্দ্ৰ— [হাঁহি] বাক বাক, মাতা কি বুলি?

মদন—“হে'ৰা” বুলি।

কমল—কোমল কথা-বতৰা কোৱানে নোকোৱা?

মদন—কোমল কথা!! কথাৰ আকৌ কি কোমল টান আছে।

কমল—বাক, বুজিছোঁ। আমি কিটো হৈছে। এটা কথা
কোৱাঁচোন, শাস্তিৰ ৫১৬ দিনৰ পাচৰ পৰাই, ঘৈণীয়েবাই তুমি
তেওঁক ভাল নোপোৱা বুলি ভাবিছে বুলিছা নহয়; সেই
কিদিন তুমি তেওঁৰে সৈতে কেনে ব্যৱহাৰ কৰিছিলি?

মদন—অতি ভদ্ৰ ব্যৱহাৰ কৰিছোঁ।

কমল—ৰাতি কি কথা পাতিছিলি সেই কিদিন?

মদন :- ৰাতি ॥ ৰাতিশুই থাকো, কথা আকৌ পাতিম কেলৈ?

খগেন্দ্র — একো কথা পতা নাইনে সেই কিদিন ?

মদন — নাই পতা ।

কমল — একোকে ?

মদন — একোকে নাই পতা । জানাই নহয়, মোব পঢ়াশুনা কৰি শুবলৈ যাওতে ১২।১টা বাজে । তেওঁক আগতে শুবলৈ কওঁ, টোপনি আহে । আৰু, মই পাটীত পবিলেই ক'ব নোৱাৰা হওঁ, বাতিপুৱা সাৰ পাওঁ ।

কমল — বুজিছোঁ, বুজিছোঁ, কিটো হৈছে এতিয়াহে বুজিছো ।

মদন — তেনেহলে মোক কিবা এটা উপায় দিয়া, ছুইকো কৈছোঁ ।

তেওঁৰ মনত এই ভাবটো থকা ভাল হোৱা নাই ।

কমল — জবাব, জবাব; কিবা এটা কৰিব লাগিব । ব'বা বাক ।

[ভিতৰলৈ] হেৰ, চাহ দিলিনে ?

[ভিতৰত] দিছোঁ, আহক ।

কমল — আহাঁ বাক চাহ এটোপা খোৱাঁহি । কি কৰিব লাগে তাতে ক'ম [খগেন্দ্রক] আহাঁ, তুমিও আহাঁ ।

মদন — এৰা দেও, মোক কিবা এটা বুদ্ধি দিয়া । “আপুনি মোক ভাল নেপায়, ভাল নেপায়,” এই একেটা কথা কে শুনি শুনি মোৰ কিবা ঘৰত থাকিবৰ মন নোযোৱা হৈছেগৈ । আৰু ছুদিনমান হ'লে মই ফকীৰ হ'ব লাগিব ।

কমল — আহাঁ বাক, আমি বুদ্ধি দিম; একো ভয় নাই ।

[সকলোৰে প্রস্থান]

২য় দৃশ্য—গাৰ্ভালীয়া বাট।

(এফালৰ পৰা প্ৰথমতে মোলোকা আৰু আন ফালৰ পৰা বেগাবেগীকৈ বোপাটি সোমাই আহে।)

মোলোকা—কি হ'ল হে বোপাটি, ইমান কোবাকুবিকৈ কলৈ যোৱা ?

বোপাটি— নুসুধিবাঁ বুইছানে, নুসুধিবাঁ ; কণা বিধতাই মোকনো মাৰি নিয়া নাই কলৈ ক'ব নোৱাৰো।

মোলোকা— অঁ, একেবাবে দেখোন মৰা-জীয়াৰ কথা উলিয়ালা ; বোলো কথাটো কি ?

বোপাটি— কি ক'বা দেও, আমাৰ তাই ৰাতিপুৱা মাকৰ ঘৰলৈ পলাই গ'ল। বঢ়াই-বুজাই এতিয়া লৈ ঘাবলৈ বুলি আহিছো।

মোলোকা— পলাই গ'ল! কিয় ? কিবা মাৰধৰ কৰিছিলানেকি ?

বোপাটি— মাৰধৰ ও ? মাৰধৰ কৰা হ'লে দেখোন ক'বলৈকে তেও কিবা এটা আছিল।

মোলোকা— ঘৰতে তেনে কাৰবাৰ নৰিয়া-পাতি নেকি ? কাৰ ?

বোপাটি— ঘৰতো কাৰো একো হোৱা নাই।

মোলোকা— তেনে ?

বোপাটি— কিনো ক'ম দেও ! কপাল ! বুইছা, এইবোৰ আমাৰ কপাল !

মোলোকা—বেজাৰ কবিছা কেলৈ ? কোৱাচোন শুনো কি শু'ল।

বোপাটি—কিনো শুনিবা ও ? নকৈছে এইবোৰ আমাৰ
কপাল বুলি। মোক—মোক— [ছমুনীয়া ছাবে]

মোলোকা—তোমাক ? কি তোমাক ও ? ছমুনীয়া ছাবিছা
কিয় ?

বোপাটি—এবা মোকে— [বয়]

মোলোকা—তোমাকে ? কি তোমাকে ও ?

বোপাটি—মোক—মোক—বেয়া পায়। [ছমুনীয়া ছাবে]

মোলোকা—তোমাক বেয়া পায়।

বোপাটি—এবা মোক বেয়া পায়।

মোলোকা—বেয়া পায় ! কোনে, তোমাৰ ঘৈণীয়েবাই নে ?

বোপাটি—এবা তায়ে।

মোলোকা—কিয়বা ?

বোপাটি—এ, বহুত কথা।

মোলোকা—কোৱাচোন শুনো।

বোপাটি—তাইব মনেবে মই, কিবা বুলিচেনে, এই হালকোৰ
বাই খেতিখোলা কৰিব নেলাগে।

মোলোকা—খেতিখোলা কৰিব নেলাগে ? ক কৰিব লাগে ?

বোপাটি—মোৰ ভাগৰ মাটি তিনিপুৰা বেচি দিব লাগে।

মোলোকা—বেচি দি ?

বোপাটি—মাটি-বাবী বেচি মই গৈ চিপাহী, নহলে কোনোবা
চেহাবৰ লগত চাপৰাচি সোমাৰ লাগে।

মোলোকা—কৈলৈ ?

বোপাটি—সেইবোৰহে বোলে খেতি-বাতিতকৈ মানী কাম।

তাতে এইবোৰ কামত বোলে পাচত—

মোলোকা—পাচত কি ?

বোপাটি—বুঢ়া হ'লে বোলে “পেমচন” পায়। বুঢ়াকালত বোলে তাৰেই সুখেৰে খাই থাকিব পাৰি।

মোলোকা—সুখেৰে থাকিব পাৰি হয়নে ? পিচে, তুমি কি বুলিছা ?

বোপাটি—মই তাইৰ কথাত হয়ভৰ দিয়া নাই। সেই-বাবেহে এইবোৰ ঘটিবলৈ পাইছে।

মোলোকা—তুমিনো তাইক কথাটো বঢ়াই-বুজাই নোকোৱা কিয় ?

বোপাটি—ক'লে নেমানে। তাইৰ ভাবত সেইটোহে ভাল।

মোলোকা—কৈলৈ নেমানিব ; তুমি লাগে কিবা খং-বাগ কৰা।

বোপাটি—খং-বাগ ? [ছমুনীয়া ছাৰি] তুমি গম নোপোৱা তাইলৈ মোৰ কিটো ভাব !

মোলোকা—তাই লাগে তোমাৰ মনৰ ভাবটো ধৰিব পৰা নাই। হেজাৰ হক তেও মাইকী মানুহহে।

বোপাটি—কৈলৈ নাই পৰাহে ! আজি এবছৰ হ'ল এইটো কথা তাই টং কৰা নাই বুলিছানে ? কত ভালেৰে বুজালো, কত মৰমেৰে বুজালো, তেও নুবুজে। সেয়ে এতিয়া বিয়পি গৈ গৈ মোক বেয়া পোৱাত পৰিছেগৈ।

মোলোকা—পিচে কথাটো ভাল হোৱা নাই নহয়।

বোপাটি—ভাল নহলেওনো বাক মই কি কৰো ? তায়ে ভাল

পক বুলি মই পুৰুষ মানুহটো হৈয়ো সেও হৈ ফুৰো।
তাৰ পচতিটো কি পাঠছো বুইছানে?—মোক দেখিলেই
এতিয়া তাই দাং খাই উঠে। আজি আকৌ দিনচেবেকৰ
পৰা “শইয়াকে” স্মৰীয়া কৰিছে।

মোলোকা—শইয়া স্মৰীয়া কৰিছে, হয়নে?

বোপাটি—তুমি যেনেতেনে কথা বুলি ভাবিছানেকি? ভালক
বুলি মই যিমান্নেই এইবোৰ কথা এৰি ফুৰিছো। তাই
সিমান্নেই চৰিহে গৈছে।

মোলোকা—তুমি এৰি এৰি পৰি গৈছা, আৰু তাই ধৰি ধৰি
চৰি গৈছে ও?

বোপাটি—এৰা।

মোলোকা—তেনে এটা কাম কৰি চোৱাচোন।

বোপাটি—কি কাম?

মোলোকা—তুমিচোন চৰি যোৱা, কিজেনি তেতিয়া তাই
পৰি যায়।

বোপাটি—আও ভাল কথা কৈছা! তাই তেতিয়া “অপৎঘাট”
কৰিব।

মোলোকা—সেইবোৰ একো নকৰে। তুমি মুঠে ডাঠহৈ
ধাৰিবা, হুদিনতে সেও হৈ আহিব।

বোপাটি—“অপৎঘাত” যদি নকৰে, তেনেহলে তাই বিহু খাব।

মোলোকা—বিহো নেখায়, একো নকৰে। বুইছা, আমাৰ
জনায়ো দিনচেবেক এনেকুৱা লীলা কৰি দেখুৱাইছিলে,

মঠ চকু মুদি কিমান চবে চাই আছে, চাই আছে,
—কল বাড়ি গৈ আছে, গৈ আছে— যেতিয়া দেখিলো আক
আঁক দেও দিব খুইছে, মোটোকা মাৰি ধৰি নমাই
আনিলেঁ। নহয়। এতিয়া সেইজনী; তইহে তই, মইহে
মই। বুইছা ?

বোপাটি—তুমি মোকো এই গতে চলিবলৈ কোৱানে ?

মোলোকা—ওতোন। এই বিয়াধিৰ এয়েহে ঔষধ ! [বৈ]
শুনা, তুমি তাইক ‘আই অ, বোপাই অ’ কৰি
কোনোমতে আজি ঘৰ সুমাই লোৱাহ। ঘৰলৈ অনাৰ
বাতৰি এটা মোক দিবলৈ মুঠে নেপাহৰিবা, কেনেকৈ
জাৰিব লাগে মই এদিন শিকাই দিঁথ আহিমগৈ।
তাৰ পাচত, তায়ে জিকেনে তুমিয়েই জিকা, চাম বাক
মই ! বুইছা ?

বোপাটি—বাক, মই তোমালৈ বতৰা দিম।

মোলোকা—তুমি বাক এতিয়া তেনে যোৱা— মোৰো এটা
লেঠা আছে।

বোপাটি—তেনে তুমি যাবাগৈ, মই যাও। [প্রস্থান]।

মোলোকা—চিপাহিয়নী হ’বলৈ লাগে ! চাপৰাচিয়নী হ’বলৈ
লাগে তোক ও ? হোজা মানুহটো পাই নাকত ধৰি
চাকত ঘূৰাইছ। ব, হোৱাম মই, ছুদিনমান বাট চা।

[প্রস্থান]

৩য় দৃশ্য—মদনৰ ঘৰ।

মদন :—[মেজৰ ওচৰ চকিব পৰা উঠি আহি] আজি
জকৰ বুজিব পাৰিব, মই তেওঁক ভাল পাওঁ বুলি; ভুল
ভাগিব আৰু আজি। [ভিতৰলৈ] হে'ব কেহো।
[ভিতৰত] কি কৈছে ?

মদন—নবৌৱেৰক মই মাতিছোঁ। বুলি ক। [নিজে নিজে]
বুজিব আজি মই কিমান ভাল পাওঁ তেওঁক।

[অমলাৰ প্ৰবেশ]

অমলা—মোক বোলে মাতিছিলে।

মদন—এই পিনে আহাঁ। [চকি এখন হেচুকি দি] চাওঁ বহাঁ
ইয়াতে। [অমলা নবহে] বহাঁ বুলিছো নহয়। [বৈ] বহাঁ।
[অমলা বহে] ব'বা। [মদনে চকি এখন আনি অলপ দূৰত
মুখা-মুখিকৈ বহি] তোমাক কিয় মাতিছো ক'ব পাবানে ?

অমলা—নোৱাৰোঁ।

মদন—নোৱাৰা ? ব'বা, মই ক'ম এতিয়া। কোৱাঁচোন, তুমি
কেনেকৈ জানিছা যে মই তোমাক ভাল নেপাওঁ। [অমলা
নিমাত] ক'ব লাগিব। [বৈ] কো-ৱাঁ।

অমলা—এনেয়ে।

মদন—এ-নে-য়ে ? এনেয়ে বুলিলে নহয়। তৰ্ক কৰি প্ৰমাণ
কৰিব লাগিব, যে মই তোমাক ভাল নেপাওঁ। তাৰ
কি কি প্ৰমাণ আছে দেখুৱাঁ।

অমলা—মই নোরাবোঁ।

মদন—নোরাবোঁ ? তেনে প্রমাণ কৰিব নোরাবোঁ ?

অমলা—হয় নোরাবোঁ।

মদন—প্রমাণ কৰিব নোরাবোঁ যেতিয়া তুমি মানি ল'ব লাগিব,
—মই যে তোমাক ভাল নেপাওঁ বুলি ভাবিছা সেই কথা
সচা নহয়। অর্থাৎ মই তোমাক বেয়া নেপাওঁ। তাৰ
মানে, মই তোমাক ভাল পাওঁ। শুনিছানে ?

অমলা—হয়।

মদন—তেন্তে তুমি এতিয়া ভালকৈ বুজিলা যে মই তোমাক
ভাল পাওঁ।

অমলা—নেপায় আপুনি।

মদন—কি ! কি !! [উঠে] মই তোমাক ভাল নেপাওঁ ! আজি,
আজি, আজি—মই আজি তোমাৰ ভুল ভাঙিহে এৰিম।
মই প্রমাণ কৰি দিম, তোমাক মই ভাল পাওঁ বুলি।
[বৈ] কোৱাঁ, সিদিনা মই উলসূতা আনি দিছিলোনে
তোমাক ?

অমলা—দিছিলে।

মদন—দিছিলোঁ। উলসূতা দিয়াটো প্রথম প্রমাণ যে মই
তোমাক ভাল পাওঁ। আৰু, সিদিনা বৰাব টেঙা আনি
দিছিলোনে তোমাক ? [অমলা নিমাত] শুনিছানে ?
বৰাব টেঙা আনি দিছিলোনে নাই ?

অমলা—দিছিলে।

মদন—দিছিলোঁ। ববাব টেঙা, ভাল পোৱাৰ দ্বিতীয় প্ৰমাণ।
আৰু, অথনি খোলা খাবলৈ তিনিটা মাটি কলহ আনি
দিছিলোনে তোমাক? [অমলা নিমাত] নোকোৱা
কিয়? [অমলা নিমাত] দি-ছিলোনে না-ই খোলা
খাবলৈ মাটি কলহ আনি?

অমলা—[জোকোৰা মাৰি] দিছিলে।

মদন—দিছিলোঁ। মাটি কলহ তৃতীয় প্ৰমাণ। বুজিছানে
এতিয়া? তুমি অহাৰ আজিৰে মৈতে ১৫ দিন হৈছে।
১৫ দিনৰ ভিতৰত ৩টা, সমলেখত ৫ দিনে ৫ দিনে এটাকৈ
ভাল পোৱাৰ প্ৰমাণ আছে—তুমি নিজে স্বীকাৰ কৰিছা।
দেখিলা, দেখিলানে এতিয়া মই তোমাক কিমান ভাল
পাওঁ। বুজিছানে? [অমলা নিমাত] এতিয়া নেমাতা!
মাতিবলৈ আৰু ক'ত ঠাই আছে। এইবোৰ মুখৰ কথা
নহয়; প্ৰমাণ, তৰ্ক, যুক্তি, গিমাংসা, বুজিলা এতিয়া?

অমলা—হয়।

মদন—হয় নহয়; আৰু আছে। তোমাক আৰু ভালকৈ মৰম
কৰিবলৈ অথনি গৈ ছজন বন্ধুক সুধি সুন্দৰকৈ শিকি
আহিছোঁ; শুনিছানে নাই? পোনতে জোনাকত বহি
তোমাক “বকুব জোন” বুলি মাতিবলৈ কৈছে। শুনিছানে?
তাৰ পাচত—তাৰ পাচত—ব'বা [জেপ চাই] ক'ত থ'লো
কাগজখন, পাহৰো বুলি মই লিখি আনিছো নহয়।
[মেজৰ কাষলৈ গৈ] পালোঁ, পালোঁ এই খন। [ঘূৰি

আহি কাগজ চাই চাই] প্রথমতে, “বুকুৰ জোন,” জোনাকত
 বহি ছুদিন। তাৰ পাচত, “পূৰ্ণিমাৰ জোন”। এই ছুটা
 মধসলীয়াকৈ আহিলে, “প্ৰিয়তমা” “হৃদয়েশ্বৰী” আৰু
 “প্ৰাণেশ্বৰী”। এইকিটা হৈ গ’লে, মাতিছে; আকৌ
 কৈ দিব। [বৈ] এতিয়া জোনাকত বহোঁগৈ ব’লা।
 [বৈ] আহাঁ।

অমলা—মই নেযাওঁ।

মদন—নাহা? কিয়?

অমলা—মোৰ লাজ লাগে।

মদন—লা-জ লাগে! আমি ছয়ো প্ৰেম কৰিম, লাজ কৰিব
 লগীয়া কথা তাত কি আছে। আহাঁ।

অমলা—নহয়. মই এতিয়া নেযাওঁ।

মদন—আহাঁ, এতিয়াই আৰম্ভ কৰিব লাগে।

অমলা—পাচত যাম বাক।

মদন—এতিয়াই আহিব লাগিব, পাচত মোৰ অইন কাম
 আছে। আহাঁ। [অমলাই একো নেমাতে] আহাঁ বুলিছো
 নহয়।—[বৈ] কি! কথা ক’লে দেখোন মুগুনে, আহাঁ।
 [হাতত ধৰি টানি লৈ যায়]

প্ৰথম অঙ্ক সমাপ্ত।

দ্বিতীয় অঙ্ক ।

১ম দৃশ্য—নগরব কাষৰ বাট ।

(হাতত লাখুটি লৈ মোলোকা আৰু খাঁৰী ওৰণি লৈ পাচে
পাচে বহাগীৰ প্ৰবেশ ।)

মোলোকা—হেব, স-উ শিমলু জোপা দেখিছনে ?

বহাগী—[চাই] হয়, দেখিছো ।

মোলোকা—সেইটোৱেই সীমা ; সেইখিনিৰে পৰা নগৰ মলুক ।
বুইছনে নাই ?

বহাগী—বুইছো ।

মোলোকা—ভেনেতলে ব একগমান এই খিনিতে । ঘৰত কি
কৈ আহিছো মনত আছেনে ?

বহাগী—আছে ।

মোলোকা—সোপাকে আছেনে ।

বহাগী—আছে ।

মোলোকা—ভালকৈ আছেনে ?

বহাগী—আছে ।

মোলোকা—ক বাক কি কৈছিলো ।

বহাগী—নগৰ মলুকখন গাৰঁৰ লেখীয়া নহয় ।

মোলোকা—আৰু তাত ?

বহাগী—বহুত “পৰজা” আছে ।

মোলোকা—সেইদেখি ?

বহাগী—নগর নোমালে মোক তল মু-কৈ ফুৰিবলৈ কৈছা।

মোলোকা—তাৰ পাচত ?

বহাগী—একেটা বস্তুকে বহুত পৰ চাই থাকিবলৈ হাক দিছা।

মোলোকা—কিয় ?

বহাগী—নেদেখাঈ দেখা যেন ভাব দেখুৱালে নগৰীয়া মানুহে
আমাক গাঁৱলীয়া বুলি চিনি পাব।

মোলোকা—ঠিক হৈছে। বাক, আমি আহিছো কলৈ ?

বহাগী—বায়চকো চাবলৈ।

মোলোকা—বায়চকো ! বায়চকো নহয় ; টকিঅ, টকিঅ'।

বহাগী—অ' হয়, টকিঅ' চাবলৈ।

মোলোকা—কি টকিঅ' চাবলৈ ?

বহাগী—পকী ফাটেক।

মোলোকা—কি কলি, পকী ফাটেক ! হে'ব পকী ফাটেক নহয়

পিয়া—কি—ফটক্, পিয়া—কি—ফটক্।

বহাগী—হয়। মোৰ আকৌ সেইটো নাও মনত নৰয়।

মোলোকা—আওবাই যাবি বাটে বাটে। বাক, টকিঅ' চাওতে

কি কৰিবি তই ?

বহাগী—লোকে হঁহা দেখিলে হাঁহিবলৈ কৈছা।

মোলোকা—নেহাঁহিলে ?

বহাগী—নেহাঁহিলে, মানুহে আমি টকিঅ' বুজা নাঈ বুলি ভাবিব।

মোলোকা—হৈছে ; আৰু তাত কি কৰিবলৈ কৈছিলোঁ ?

বহাগী—[ভাবি] আৰু ! ক'তা, একো কোৱা নাই আৰু !

মোলোকা!—একো নাই কোৱা আৰু ! কেলৈ হাতৰ 'বেলা'

জোৰ, মণিধাৰ আৰু কাণৰ সেই গেজেংফুল ছুপাট একো
লাচত কাষত বহা মানুহক দেখুৱাবলৈ কোৱা নাই নে ?

বহাগী—অ' হয় হয়, মনত পৰিছে।

মোলোকা—আৰু মোৰ কথা কি কৈছিলো ?

বহাগী—নগৰ সোমালেই, তোমাক 'আপুনি' বুলিবলৈ কৈছা।

মোলোকা—কিয় ?

বহাগী—তেহে লোকে আমাক 'ভদ্ৰ' মানুহ বুলি ভাবিব।

মোলোকা—বাক হৈছে। "বেলা"-মণিৰ কথা হ'লে নেপাহৰিব
একা। বুইছনে ?

বহাগী—বুইছো, নেপাহৰো আৰু।

মোলোকা—চাও, জোতাজোৰ দে এই খিনিতে পিন্ধি লও।

বহাগী—[কাপোৰৰ তলৰ পৰা জোতা উলিয়াই হাত মেলি]
হোৱা।

মোলোকা—[ল'ব খুজি] চাও। [ভালকৈ চাই] এইটো
তই কোনটো ছোলা পিন্ধি আহিছ ? মই কালি কি
দিয়াটো কি কৰিলি ?

বহাগী—সেইটো পিন্ধিবলৈ মোৰ লাজ লাগে দেও।

মোলোকা—তোৰ লাজ লাগে ! তোৰ লাজ লাগিবলৈ মই
নগৰীয়া তিবোতাই পিন্ধা গতেৰে বুকুকটা; বাউসী ওলোৱা
ছোলা আনি দিছো নহয়নে ! উভতি ব'ল এতিয়া, নতুন

ছোলা পিন্ধি আহ গৈ। [বহাগী নিমাত] ঘূৰিবিনে মুঘূৰ ?
[বহাগী নিমাত] এতিয়া নেমাত ; বোলো টকিঅ' চাবিনে
নেচাৰ, মন আছে নে নাই ?

বহাগী—আছে।

মোলোকা—তেনে এইটো ছোলা কিয় পিন্ধি আহিছ ? তোৰে
মৰমতে, তয়ে নগৰীয়া মাইকীৰে জোৰ মাৰিবি বুলি, ধাৰ
কৰি ছোলা কিনি আনি দিছো, আৰু তই পিন্ধি আহিছ
এই পাট ! আহ এতিয়া।

বহাগী—থাওক আৰু।

মোলোকা—সেইকথা নহয়। ব'ল নতুন ছোলা সলাই আহ গৈ।

বহাগী—গ'লে লাগে বেলি হ'ব।

মোলোকা—সোনকাল কৰিবৰ মন আছিল যদি, তেতিয়াই
সেইটো পিন্ধি নাহিলি কিয় ? নগৰৰ বাহ তিবোতাৰ আগত
হাতীৰ শুৰ যেন হাত দীঘল ছোলা পিন্ধি নিজৰ নাক
কাণ কটাব খুইছ ? আৰু মই এৰি দিম বুলি ভাবিছ হ'বলা ?
—হেঃ হেঃ, আমকো সিমান পৰি মৰা বুলি নেভাবিবা।
আহা এতিয়া মোৰ লগত। [উভতিব খোজে] আহিবিনে
নাহ ? [বৈ] অ' ভালে ভালে কথা নিসিজে দেখিছো ?
[লাখুটি দেখুৱাই] দেখিছনে এইডাল ! ব'ল, ভালে ভালে
নতুন ছোলা পিন্ধি আহ গৈ। ব'ল, বুলিছো।

[বহাগীক আগত হেচুকি হেচুকি, ছুইবো প্ৰস্থান]

২য় দৃশ্য—সোণাইব বাবী।

(মূবত গামোচা এখনেবে পাণ্ডবি মাৰি, হাতত কুঠাব লৈ সোণাই সোমাই আহে।)

সোণাই—[চাৰিউ ফালে চাই] সৌ মূঢ়াটোকে ফালো।
ব'দত শুকাই কনকনীয়া হৈ আছে। ভাতকিটা বান্ধোতে
দেহি তাই তেও অলপ শস্তা পাব। [কুঠাব থৈ গামোচা
খন কঁকালত বান্ধি সাজু হয়। এনেতে জেতুকী সোমাই
আহি বৌবোৱাই উঠে।

জেতুকী—কঁকালত টঙালি বান্ধি, মোৰ বুকুত বাগি কুঠাব
মাৰিবলৈ আহিলানে?

সোণাই—[ঘূৰি চাই। কি কৈছ?]

জেতুকী—ক'ম আৰু কিটো! বোলো কুঠাবখন লৈ মোকেচোন
দোছোৱা কৰি থোৱা।

সোণাই—তই ভিতৰলৈ যা হে'ব।

জেতুকী—যাম, যাম, একেবাৰে যাম, মই একেবাৰে যাম।
হে কালীগোসানী, মোক মাৰি নিয়া, মোক একে খুন্দাই
সৰকাই নিয়া, তেহে এওঁৰ সুখ হ'ব!

সোণাই—হেব, ইয়াতো লাগিলিহিনে তই?

জেতুকী—লাগিম, মৰি যখিনী হৈয়ো তোমাক লাগিম, এৰি
নিদিও। তুমি মোৰ হাতৰ পেৰা মাৰিব নোৱাৰা।

সোণাই—হে'ব তই কৈলৈ এনেকৈ খৰিয়াল কৰিবলৈ আহিছ
ও ? কচোন মই তোক কি কৰিলো ? ভিতৰৰ মানুহ তই
ভিতৰত থাকিব পা।

জেতুকী—কিটো কৰিলে এতিয়া নজনাই হ'ল ! ঠঠ চেপিলে
গাখীৰ গুলোৱা পানী কেচুৱা ! একোকে নেজানে ! ও মোৰ
চালুকীয়া ধন, তুমি একো নেজানা নহয়নে ?

সোণাই—তই মোক বলিয়া কৰিব খুইছনে ?

জেতুকী—বলিয়া ? মই বলিয়া কৰিব খুইছোনে, তুমি বলিয়া
কৰিব খুইছা ? বলিয়া কৰি, এতিয়া মোক বধিবলৈ চান্দিছা,
মোক বধিবলৈ চান্দিছা তুমি।

সোণাই—চান্দিছো যদি চান্দিছো, তই ভিতৰলৈ যা।

জেতুকী—নেযাওঁ ভিতৰলৈ।

সোণাই—হে'ব, ইয়াত বৰ ব'দ।

জেতুকী—ব-ব ব'-দ, হয়নে ? তুমি ব'দত থাকিব পাৰিবা আৰু
আমি নোৱাৰো নহয়নে ?

সোণাই—নকৈছো তোক ভিতৰলৈ যা বুলি !

জেতুকী—ময়ো নকৈছো তোমাক ভিতৰলৈ আহা বুলি।

সোণাই—মই ভিতৰলৈ যাও আৰু তই পুৱা গধূলি কেচা খৰি
ফুৱাই মৰ, নহয়নে ?

জেতুকী—মৰিলে মইহে মৰিম, কোনে তোমাক শুকান খৰি

যতনাই দিবলৈ কৈছে ?

সোণাই—শুনা এইৰ কথাবোৰ ! হে'ব শুনচোন—

জেতুকী—হুশুনো, মই কাৰো কথা হুশুনো। মটা মানুহ খালা-ব'লা, এতিয়া এখন্তক জিবাব শঁতাব পোৱা। কোনে তোমাক মোৰ বাবে, থিয়ৱা ব'দত খৰি ফালিবলৈ কৈছে ?

সোণাই—দাংখাট য়ে আহিছ, তাকে নো ইমান পৰে নকৰ কিয় ?

জেতুকী—নকও, মই একো নকও। একো নকও মই। গুৰে দিনটো এনেকৈ খাটি খাটি নিজকে হত কৰিব খুইছা ! কৰা, কৰা, জীয়াই আছো বাবেহে মোৰ বুকুত জুই জলাইছা। আৰু, আৰু সবহ দিন নোৱাৰা, নোৱাৰা এনেকৈ মোক দেই পুৰি মাৰিব। মৰিম, মই বিহ খাই মৰিম, টেটুত খোৰোচা লগাম, তেহে তুমি ভাল পাবা।

সোণাই—হেৰ তোৰে আজোৰ গুচিবলৈহে মই এই শুকান মূঢ়াটো ফালো বুলিছো। তইনো বেয়া পাইছ কেলৈ ?

জেতুকী—বেয়া পোৱা নাই। ভাল পাইছো। মই ভাত নেৰান্ধো তাৰে, তুমি তাৰে মোক খৰি দিবা। বুইছানে, তুমি তাৰে খৰি দিবা মোক।

সোণাই—তই যদি ইমান বেয়া পাইছ, নেফালো তেনে খৰি।

জেতুকী—ফালা, ফালা। এই ব'দত কপালৰ ঘাম মাটিত পেলাই, মোৰ কলিজাৰ তেজ পানী কৰি, কুঠাৰ মাৰি থাক। বৈছা কেলৈ, কুঠাৰ লোৱা মোৰ বুকুত বছৰাট দিয়া।

সোণাই—হে'ৰ খৰি ফালিলে যদি ভাল নেপাৰ, ভালৰে কলেই দেখোন হয়, এনেকৈ নো বোঁবোঁৱাই উঠিছ কিয় ? ভাল মুখেৰেনো ক'ব নোৱাৰনে ?

জেতুকী—ভাল মুখেবে ক'ব লাগে ও ? কথাত মৌ সানি ক'ব লাগে ? মইনা মাত দিবলৈ মোক “পেচন” মবা তিবোতা পাইছানে ? তেওঁ দেহা পাত কবি মোৰ বুকুত বাগি কুঠাৰ মাৰক আক মই মইনা মাত দি বহি থাকো, নহয়নে ?

সোণাই—নহর, নহর, তই “পেচন” মবা তিবোতা নহর। যা বাক এতিয়া ভিতবলৈ। নেফালো খৰি, ময়ো যাও।

জেতুকী—ঠিক কৈছানে ?

সোণাই—ঠিক কৈছোনে নাই নিজেই দেখিবি নহয়। মই জানো কিবা “ময়া” হৈ খৰি ফালিব পাৰিম ? তই আগ হ, চাহব পানী এটোপা দেগৈ।

জেতুকী—আহিবানে নাহা তুমি ?

সোণাই—যাম বুলিছো নহয়।

জেতুকী—নহলে ভাল নেপাবা হ'লে। [প্রস্থান]

সোণাই—[বৈ] এনেজনী মানুহ ওঁ। অত দিন হ'ল এষাৰ ভাল মাত নিদিলে। ইমান মৰম কৰো, ইমান চেনেহ কৰো, তায়ে ছখ পাই বুলি নিজলৈকো নেচাও, তেওঁ তাইৰ মনত সোমাব নোৱাৰিলো। পাহৰণতো আজিলৈকে ভাল মাত এষাৰ নুশুনিলো। [প্রস্থান।]

৩য় দৃশ্য—বোপাটিৰ ঘৰ।

(মোলোকা আৰু বোপাটি ধপাত খাই বহি থাকে ।)

মোলোকা—শুনিলে নহয় ?

বোপাটি—ও শুনিলো ।

মোলোকা—মনত বৈছেনে ভালকৈ ? পাহৰিবানেকি আকৌ ?

বোপাটি—বৈছে মনত ; নেপাহৰো ।

মোলোকা—তেনে সেইমতে চলিবা ; একে পালীতে বোহো
যাব, ভাত নোখোৱাও যাব ।

বোপাটি—ক'বলৈকে পাহৰিছিলো, আজিও তাই ভাত খোৱা
নাই ; মাৰল ঘৰত শুই আছে গৈ ।

মোলোকা—আজিয়েই দিয়া তেনে এপালী ! তুমি চিন্তাকে
নকৰিবা, পোন হৈ আহিব ।

বোপাটি—দিমনে ?

মোলোকা—নিদিবা কিয় ? এনে কামত হেলা কৰিব নেপায় ।

বোপাটি—বাক দিম এপালী তেনে ।

মোলোকা—তুমি ভাতৰ কথা উলিয়াই ঘাই কথাটো দেখোন
তলকে পেলালা । ইকিটাৰ কেনে হৈছে ?

বোপাটি—ইকিটাতো ভাল গুণ পাইছো। নাই পোৱা বুলিলে
তোমাৰ অগুণ কৰা হ'ব ।

মোলোকা—মাটি বেচাৰ কথা কয়নে আজি কালি ?

বোপাটি—তুমি দিয়া এপালী ঔষধেই চুগৰ ফোট মৰা দৰে
মাৰিলে সেইটো। মাটি বেচাৰ নাওকে মুলিয়ায় আজি কালি।

মোলোকা—চিপাহী হোৱাৰ কথা একা ?

বোপাটি—সেইটোৱেহে দিন ল'লে। ছপালী, নহয় তিনি
পালীতহে জইন মৰিছে গৈ।

মোলোকা—জইন মৰিলে তেও ?

বোপাটি—নমৰিবনে ? [হাঁহি] তুমি দিয়া ঔষধে তেও।
বৰ গুণ পালো, বৰ গুণ পালো বুলিছো।

মোলোকা—নেপাবানে ? নেপাবলৈ মই দিছিলো বুলি
ভাবিছানে ? বুইছা, ইহঁতৰ এয়েহে ঔষধ। মৰম কৰিবা,
এই তিবোতা জাতটোৱে মূৰত উঠিবলৈ বিচাৰিব ; গৰকি
থাকিবা, সুবসুৰীয়া হৈ থাকিব।

বোপাটি—হয়, হয়, আচল কথা কৈছা তুমি। নিজতে
পৰিমান পালো নহয়, মিছা বোলো কেনেকৈ ?

মোলোকা—বুইছা, “তিবী, মিৰি, ভাটৌ, কোৱা, এই তিনি
চাবি আসৈ নোপোৱা” বুলি বুঢ়ালোকে এনেয়ে কৈ যোৱা
নাই, ভাবি গুণি চাইহে আমালৈ সকীয়াই গৈছে।
একণো আঁসৈ নিদিবা ইহঁতক।

বোপাটি—পতিয়াইছো, পতিয়াইছো। একণো মিছা নহয় এই
কথাবোৰ। আক আঁসৈ দিম বুলি ভাবিছানে ইহঁতক ?
সেই অনা দেলে আক।

মোলোকা—বাক মই এতিয়া যাও। কেতিয়াবা লাগিলে
বুজু দিবা, পবাটো মই নকৰাটৈ নেথাকে তোমাৰ বাবে।
বোপাটি—এখুদ মান ব'বা, তোমাক বস্তুকিটা দেখুৱাই লও।

[হোকালৈ প্ৰস্থান]

মোলোকা—কথাটো চোৱা, তাইব বাবেই ই নিজৰ দেহলাওটোও
দিব পাৰে, তাই আকৌ ইয়াক দেখিলে মুখ ওলোমায়।
ময়ো এৰি দিয়া ভকত নহও, তোক পোনকৈহে এৰিম!

বোপাটি—[হাতত এখন কপিদা] আৰু এডাল দীঘল এচাৰি
লৈ, প্ৰবেশ ; দা এচাৰি দেখুৱাই] হ'বনে ইয়াৰেই ?

মোলোকা—[চাই] হ'ব, হ'ব বঢ়ীয়া হ'ব। মই কোৱা
গতেই ধৰি, যত ছিঙিবলৈ কৈছো ত'তেহে ছিঙিবা ;
আগতে নেৰিবা একা, আসৈ পাব। বাক তুমি ধৰা এতিয়া,
মই যাওঁ।

বোপাটি—তুমি বাক যোৱা। আগতে নেৰো মই, মনত
আছে মোৰ।

মোলোকা—বাক মই যাও তেনে। [প্ৰস্থান]

বোপাটি—[দাখন এদতীয়াকৈ থৈ এচাৰি ভালকৈ লৈ ভিতৰ
ফালে চাই কৰুৱাকৈ] হে'ব তই এইফালে আহ। [বৈ]
শুনিছনে নাই ? বোলো এই ফালে আহি যা।

[ভিতৰৰ পৰা ৰূপতী]—মই নোৱাৰো যাব।

বোপাটি—কি ? নোৱাৰ আহিব ? আহ মানে মানে। [বৈ]
আহিবিনে ? নাই মই বঙা শৰাই দি আনিবগৈ লাগিব।

(কপতীৰ প্ৰবেশ)

কপতী—[জোকোৰা মাৰি] কি ? [এচাৰি দেখি ভয় খায়]

বোপাটি—এইডাল দেখিছনে ? [বৈ] নেমাত কেলৈ, দেখিছনে
নাই এইডাল ?

কপতী—[ভয়েৰে] দেখিছো ।

বোপাটি—দেখিছ যদি ভালেই । [বৈ] ভাত খালিনে নাই ?

[কপতী নিমাত] বোলো শুনিছনে কি শুধিছো ? [কপতী

নিমাত] ভালে ভালে নেমাত হ'বলা ?

কপতী—নাই খোৱা ।

বোপাটি—নেখালি কিয় ? [কপতী নিমাত] ক'বিনে ?

কপতী—এনেয়ে ।

বোপাটি—এনেয়ে ? কি এনেয়ে ?

কপতী—মোৰ ভোক নাই ।

বোপাটি—বাক, আজি ভোক নাই ; চ'থাদিনা একা ?

[কপতী নিমাত] বোলো শুনিছনে ? চ'থাদিনা কিয় নেখালি ?

কপতী—মোৰ গাটো বেয়া লাগিছিল ।

বোপাটি—গা বেয়া ! তাৰ আগৰ দিনা ? সেইদিনা কি

হৈছিল ?

কপতী—মোৰ মনত নাই ।

বোপাটি—তোৰ মনত নাই ! মনত পেলাম এতিয়া ব ।

[এচাৰি ভালকৈ লৈ] চকত ভাত আছেনে নাই ?

কপতী—আছে ।

বোপাটি—বল এতিয়া ভাত খাগৈ। [কপতী নিমাত]

ভাত খাবিনে নেখার ?

কপতী—এতিয়া নেখাও।

বোপাটি—খা-ব লা-গি-ব।

কপতী—নেখাও এতিয়া আক।

বোপাটি—নেখার ! নেখার তই ভাত ? কোমলাই কথা কোরা

দেখি চল পাইছ। [দাখন লৈ] আজি—আজি—তোব

এদিন নহলে মোব এদিন। তোক ছটুকুৰাকৈ কাটি

চৰকাবৰ ঘবত কাঁচি যাম। [আগবাঢ়ি] খাবিনে নেখার ?

কপতী—[ভয়ত] খা-খাম।

বোপাটি—খাবি ? খাবি এতিয়া ও ? সুদাই নেবিছো তোক

আজি। মোব গাত, মোব গাত আজি কালীগোসাঁনী

লস্তুছে। সৈ কাঢ়, আজিব পৰা লঘোন দিবিনে নিদিয় ?

কপতী—নিদিও।

বোপাটি—নিদিয়। বহ [কপতী বহে] উঠ্। [কপতী উঠে]

ভাত খাগৈ এতিয়া। এতিয়াই যা। [কপতী যায়।]

[বৈ] এটি ভাত কাহীত ব'ব, সানত দি আনিছো এইখন,

গমকে নেপাবি। বুইছনে ?

তৃতীয় অঙ্ক ।

১ম দৃশ্য—বোপাটিৰ ঘৰ।

(বোপাটি আৰু ৰূপতী বহি কথা পাতি আছে ; আগত
তামোলৰ বটা ।)

বোপাটি—[হাহি] হে'ব, তোৰ বাক এইটো কি কলি লাগিছিল
ক'চোন ? এনেকৈনো তই মোক কিয় দুখ দিলি।

ৰূপতী—সেইবোৰ কথা আৰু নেপাতিবা দেও। তুমিও দুখ
পালা ময়ো দুখ পালো, যি হ'ল হ'ল আৰু।

বোপাটি—বুইছ, চিপাহীকে বোল বা চাপৰাটিকে বোল, হেজাৰ
হক সেইবোৰ লোকৰ তুল, আমাৰ নিচিনা নহয়। ভ'বালত
ধান মুঠি চপাই ল'ব পাৰিলে, বুইছ, সিহঁতে আমাৰ
জোৰ দিব নোৱাৰে।

ৰূপতী—মই এতিয়া এটাইবোৰ কথা মানিছো। এইবোৰ
সোপাই সখীৰ পেৰাহে হ'ল।

বোপাটি—সখীয়েৰে কি কৰিলে আকৌ ?

ৰূপতী—সখীৰ গিৰীয়েক বংপুৰত চিপাহী নহয়, সেইবাবে
সখীয়ে লগ পালেই, তুমি হালকোৰ বোৱা চহা মানুহ
বুলি কৈ কৈ মোক মস্কৰা কৰি থাকে। আৰু বয়,
জিলাৰ চেহাবে বোলে,—

বোপাটি—জিলাৰ চেহাবে কি ?

ৰূপতী—চেহাবে সখীৰ গিৰিয়েকক বোলে পাত বঙলালৈ মাতি নি চকিত বহুৱায়. চুবথ খাবলৈ দিয়ে, আৰু বোলে “গুড্‌মনি” কৰে। এইবোৰ গুনিহে মই তোমাক কৈছিলো।

বোপাটি—“গুড্‌মনি” কৰে ও ? পুহমহীয়া বাতি হুহুৰ দৰে “হুকুম্দাব, হুকুম্দাব” কবোতে তুলি-তলিচা পাৰি গুৱাই নথয়নে ? হাঃ হাঃ হাঃ।

ৰূপতী—মইনো দেও সেইবোৰ কেনেকৈ কও ? এতিয়া তুমি কওতেহে বুইছো। এৰি দিয়া আৰু সেইবোৰ। [তামোল এখন দি] হোৱা তামোল খোৱা।

বোপাটি—দে [লয়] মোৰ বুইছ, কেতিয়াবা কেতিয়াবা অকলে অকলে হাঁহি উঠে। লোকে বিয়া বাক কবাই বং ধেমালি কৰি থাকে। আমাৰ আকৌ লাগিল “কৌ”ব-পাওৱৰ যুঁজ। হাঃ হাঃ হাঃ। তই মোক বৰ বেয়া পাইছিলি নহয়নে ?

ৰূপতী—পেটে পেটে মই দেও তোমাক—[বয়]

বোপাটি—পেটে পেটে কি মোক ও ?

ৰূপতী—একো নহয়।

বোপাটি—বুজিছো, মই মৰিবলৈ তই শাও দিছিলি পেটে পেটে ; হয়নে নহয় ? [হাঁহে]

ৰূপতী—ইঃ চোৱাচোন কথাৰ চিৰি।

বোপাটি—[হাঁহি] তেনেহলে নকৰ কিয় ?

ৰূপটি—নকও যোৱা। এওঁ জানিবা বুজাহে নাই।

বোপাটি—বুইছো, বুইছো, তই পেটে পেটে মোক বিহ দি
মাৰিব খুইছিলি, নহয়নে ?

ৰূপতী—[উঠি] মই গুচি যাম এনেকৈ মস্কৰা কৰি থাকিলে ।

বোপাটি—[হাঁহি] নেযাবি নেযাবি । বুইছো মই, পেটে পেটে
মোলৈ তোৰ মৰমহে আছিল, নহয়নে বাক ?

ৰূপতী—সেইয়া দেখোন নিজেই কৈছা ।

(কাণত আঙুলি দি, চকুমুদি মোলোকা আহে ; ৰূপতী যায়)

মোলোকা—আমি কাণত সোপা দি, চকুমুদি আহিছো ।

কাকো দেখা নাই, কাবো কথা শুনা নাই । বোলো

বোপাটি ঘৰত আছানে ?

বোপাটি—হয়নে ? আহাঁ আহাঁ । [হাঁহে]

মোলোকা—কাণৰ সোপা গুচাম নে ?

বাপাটি—গুচুৱা গুচুৱা ।

মোলোকা—[হাত গুচাই] চকু একা ? মেলিম নে চকু ?

বোপাটি—মেলা মেলা ।

মোলোকা—বোলো এতিয়া ছয়ো সনা পিঠা হ'ল নহয়নে ?

বোপাটি—এবা আগৰ কথাবোৰ জানিবা গ'ল আক হেঃ হেঃ হেঃ ।

মোলোকা—মই বুজলৈহে আহিছো । বুইছা, [নামৰ জাতেৰে]

তামোলৰ আগেদি লাঙীজাল মাৰিলো

উঠিলে এবিহা মোৱা,

ভাফলী তিৰোতা বলাব খুজিলে

মোলোকাৰ শিকনি লোৱা ।

ভালেবে মাতিবা ভালেবে বুজাবা
 লগাব নেলাগে হাত,
 তেতিয়াও যদিহে নাহে ঐ বাটলৈ
 বাইডাং তুলিবা গাত।

২য় দৃশ্য—গাৰ্ছলীয়া বাট।

(হাতত কাপোৰৰ টোপোলা এটা লৈ সোণাইৰ প্ৰবেশ,
 এনেতে পাচ ফালৰ পৰা বেগৰে জেতুকী আঁঠি
 সোণাইক আগচি ধৰে।)

সোণাই—[বিবক্তিবৰে] এইখন কি আকৌ? বাট ভেটি
 ধৰিছহি কিয়?

জেতুকী—তুমি উভতি ব'লা।

সোণাই—উভতি যাব লাগে? কলৈ? ঘৰলৈ নে? মই আক
 নেযাওঁ; যি ওলালো ওলালোৱেই। চাও, বাট এৰ।

জেতুকী—ব'লা, তুমি যাব লাগিব।

সোণাই—নেযাওঁ মই । নেযাওঁ বুলিছো যি নেযাওঁৱেই :

গছ-তলে বাঁহ-তলে মৰিম গৈ। তেওঁ আৰু তোৰ কেতেবা
জেঙেৰা খাবলৈ ঘৰলৈ নেযাওঁ।

জেতুকী—তুমি যদি নোযোৱা মোৰ মূৰকে খোৱা।

সোণাই—হে'ৰ তোৰ মূৰটো খাবৰ মন নাই বাবেহে ঘৰবাৰী

সোণাকে তোক গটাই দি মই বৰাগী হৈ ওলাই আহিছো।

মই যাম ; তই যাগৈ, যাবৰ বেলিকা মোক দিগ নকৰ।

জেতুকী—তুমি যাব নোৱাৰা, মই তোমাক ওভোইই নিহে ঘূৰিম।

সোণাই—মই নিজে নগ'লে, এই মটা মানুহটোক তই ডাঙি

নিব পাৰিবিনে ? গুচ মই যাওঁ। [যাব খোজে]

জেতুকী—[হাতত ধৰি] উভতি ব'লা ; যদি নোযোৱা মোক

মাৰি থৈ যোৱা। [টানি ঘূৰাব খোজে]

সোণাই—হে'ৰ তই আকৌ কিয় বিঘিনি হৈছহি। মোক

নিব নোৱাৰ, মই আৰু ঘূৰি নেযাওঁ। চাওঁ হাত এব,

মই যাওঁ। [হাত একৰাব খোজে]

এনেতে

(সোণাই অহা কালৰ পৰা মোলোকা আহে।)

মোলোকা—বোলো মিতা, ঘটনা কি ? বাবু-বাবুৱানী ছয়ো

দেখোন ৰাজ আলিত থিয়হৈ ধেৱাই কৰিব খুইছা ?

সোণাই—ধেৱাই ? কি ধেৱাই কৰিব ! ধেৱাই কৰিব খোজা হ'লে

কেতিয়াবাই বঙা-বগা হ'লহেতেন। [বঁৰী পিছে তোমাক লগ

পালো ভালেই হ'ল ; ব'ৰাগী হ'বলৈ আজি ওলাই আহিছো।

[মোলোকাৰ হাতত ধৰি] কেতিয়াবা যদি কিবা কথাত বেজাহ-
অসন্তোষ দিছিলো, হাতত ধৰি মাতিছো, সেটোবোৰ আক
এৰি দিবাঁ। আক, এযাব বুলিবা মিতা, লাগে অচানতে
নবো তেও যেন আক ঘৰলৈ আহিব লগীয়া নহয়।
মোলোকা—কি কোৱা মিতা ! ব'বাগী হ'বলৈ ওলাইছা ! কিয় ?
দোণাই—নুমুখিবা আক। মুঠতে কৈছো, তিবোতাৰ পৰা
মুখ পাবলৈ কপালত সাধি অহা নাই। এতিয়া গছ-তল
বাঁহ-তল মোৰ সকলো একে। পিচে মিতা, মাতহে লগালো,
আহো এতিয়া।

মোলোকা—বোৱাচোন এখন্তক বোৱা, মোক কথাটো এবেলি
ভাৰি চাবলৈ দিয়া। [বৈ] হে'ব জেতুকী, এইখন কি
লগাইছ, কি কৰিাল তই ?

জেতুকী—[জোকোবা মাৰি] মই কি লগাইছো ! কিটো
কৰিলো মই !

দোণাই—এতিয়া একো নকবাই হ'ল। এফালে যাবলৈ ওলাম,
দাংখাই আহিব, নেযাবা নেযাবা—বৰ ব'দ বৰ ব'দ বুলি,
এটা কিবা কৰিব খুজিম, বোবোৱাই আহিব, নকৰিবা
নকৰিবা,—বৰ বৰষুণ বৰ বৰষুণ বুলি, কোৰ কুঠাৰ এখন
হাতত লম, উতলি আহিব,—মোকে কাটা মোকে কাটা
বুলি। সোধাচোন বাক, অত দিন হল, ভাল মুখেৰে তাই
মাত এযাব দিহেনে মোক ? পাবোতে, কমটো বেজাইত
ঘৰ এৰি বনবাসলৈ ওলাইছো ও ?

মোলোকা—[নিজে নিজে] কথা ঘাইটোৱেই। [ফুটাই]
পতিয়াইছো মিতা, পতিয়াইছো। তোমাবনো এইটো কম
বেজাইব কথানে? যোৱাগৈ মিতা, ঈশ্বৰে ভালৈ কুশলে
নিয়ক। পিচে, পোনে পোনে ভাটীৰ ফালেহে যাবা হ'বলা?
লগত কিবা পা-পইচা আনিছানে নাই?

সোণাই—আনিছো ৰূপ দহ মহা।

মোলোকা—ব'বা, মোৰ হাততো ৰূপ ছমহা আহিছে; হোৱাঁ,
তাকো লোৱাঁ [দিয়ে]। দেশ-বিদেশ কত ঠাই ফুৰিবা,
লাগিব পাৰে। আহাঁ, ময়ো তোমাক এছোৱা আগ বঢ়াই
দি থৈ আহোঁগৈ। [ছুয়ো যাব খোজে]

জেতুকী—[আগ ভেটি ধৰি কান্দি] তিৰী বধে চুব ঐ,
মোক এনেকৈ এখানিকৈ নেযাবা ঐ। [কান্দে]

মোলোকা—নহয় মিতা, মন কোমলাই নিদিবাঁ। ফকীৰ
বৰাগী হ'বাই যেতিয়া, আৰু মায়া নবঢ়াবাঁ। ব'ল'।

জেতুকী—[মোলোকাক] হে দেউতা, মোক নবধিবাঁ ঐ,
মইনো এওঁক এৰি কেনেকৈ থাকিম ঐ! তুমিও মোৰ
বধৰ ভাগী নহবাঁ ঐ।

মোলোকা—হে'ব, সৰু কামত তই কিয় বিধি পথালি দিছ?
মিতালৈ তোৰ মৰম চেনেহ নায়েই; তেওঁ কিহত ভাল
পায়, কিহত বেয়া পায় তালৈ তই নেচাৱই। এতিয়া
মিতাই যেতিয়া বাবা সন্তাসী হৈ নিজেই নিজৰ ভালৰ
বাবে গাই-বাই চাব খুইছে, পৰকালৰ অঙ্গপ বিৎ গোটাৰ

খুইছে তই বাধা দিছহি কিয় ? গুচ, যাবলৈ দে; দিনে পোহবে মিতা এছোৱা আগবাঢ়ি থক।

জেতুকী—মই চৰণ ছুই কৈছোঁ, তেওঁক মই চকুৰ মণি যেন দেখো ঐ। শপত খাইছোঁ, তেওঁ যিহকে ভাল পায় এতিয়াৰ পেৰা তাকে কৰিম ঐ। মোক দেউতা নবধিবাঁ, মোৰ বধ নলবাঁ। তেওঁ গলে মই নিজিও ঐ দেউতা, মই নিজিও। [সোণাইক] মোক নবধিবাঁ, নবধিবাঁ মোৰ কুটুম। মই দুটি ভৰিত ধৰি মাতিছোঁ, ব'লা, উভতি ব'লা, আকৌ ঘবলৈ ব'লা।

মোলোকা—হে'ৰ, চাও বাক তই এই ফালে চাচোন। [জেতুকী ঘূৰে] তই ঠিক কৈছনে? মিতাক বাখিলে, মিতাই যিহকে ভাল পায়, যিহকে কয়, তাকে কৰিবিনে?

জেতুকী—কৰিম, ঠিক কৈছো।

মোলোকা—তাব কি “পৰমান” আছে?

জেতুকী—কোৱা কি “পৰমান” লাগে। মই মিছা কোৱা মানুহ নহওঁ।

মোলোকা—কৰিবি, মই যিহকে কওঁ তাকে কৰিবি?

জেতুকী—[অলপ জাই দেখুৱাই] চোৱাচোন কবোনে নকৰো?

মোলোকা—ধৰ তেনে মিতাৰ ভৰিত। [জেতুকীয়ে ধৰে]

ক, বুলি আজিৰ পৰা [জেতুকীয়ে কয়]

তুমি যিহকে কোৱা [জেতুকীয়ে কয়]

তাকে কৰিম। [জেতুকীয়ে কয়]

তোমাক কেটেবা জেঙেবা [জেতুকীয়ে কয়]

কেতিয়াও নকৰোঁ ; [জেতুকীয়ে কয়]

নকৰোঁ, নকৰোঁ, নকৰোঁ [জেতুকীয়ে কয়]

সেৱা এটা কৰ, [জেতুকীয়ে কৰে] উঠ এতিয়া । [উঠে]

[সোণাইৰ টোপোলাটো লৈ জেতুকীক দি—সোণাইক]

মিতা, এতিয়া তুমি বাক দিনচেবেক ঘৰলৈ গৈ এইৰ

কথাৰে “পৰমান”টো লোৱা । [জেতুকীক] হে’ব. লৈ যা

গিবীয়েৰক ঘৰলৈ । কিন্তু মনত ৰাখিবি একা ! [ছইকো]

যোৱা, ময়ো গলোহেতেন, পিচে মোৰ লেঠা এটা আছে ।

বাক, পাবিলে পাচতে পাক এটা মাৰিম । যোৱা এতিয়া ।

[এফালে সোণাই আৰু জেতুকী, আৰু আনফালে মোলোকা

যায় । মোলোকা গৈয়ে ঘূৰি আহি সোণাইহঁতৰ ফালে চাই]

আও, মিতা মেলা চকৰৰ ঘোঁৰা যোৱা দৰে কদমত

গৈছে, আমাৰ কথা পাহৰিলেই হ’বলা । [ডাঙৰকৈ] বোলো

হে’বা মিতা, হে’বা, শুনি যোৱা, শুনি যোৱা এবাৰ ।

[সোণাই আহে] বোলো ৰূপ ছমহা দি যোৱা । বাহি

কৰিব খুইছানে ? মই তোমাক দিয়া নাই ।

সোণাই—[হাঁহি] তুমিও আৰু ভাল দেও । [পইচা দিয়ে]

মোলোকা—[হাতেৰে দেখুৱাই] যোৱা এতিয়া ।

[ছইবো ছফালে প্ৰস্থান]

৩য় দৃশ্য—মদনৰ ঘৰ ।

(মেজত কিতাপ পত্ৰ ; এখন চকিত অমলা বহি আছে
আৰু মদনে ওচৰতে থিয়া-থিয়ি কৰি থাকে ।)

মদন—ব'লা কিয় ? তাৰ পাচত ?

অমলা—	১৮	১৮	১৮		১	১৯		২০
	১৮	১৯	২০		১৯	২০		২০
	৩২৪	৩৪২	৩৬০		"৩৬৩"	৩৮০		৪০০

মদন—কি ? উঠনেশং উঠনেশং কি ? ভুল হৈছে, আকৌ মাটী ।

অমলা—[ভাবি]	১৯	১৯		২০
	১৯	২০		২০
	৩৬১	৩৮০		৪০০

মদন—হৈছে এতিয়া । বাক, এতিয়া কোৱাঁ, মোখিক—
এমোনৰ দাম তেৰ টকা বাৰ অনা হ'লে সোতৰ সেবৰ
দাম কিমান ? শুভঙ্কৰী আৰ্ঘ্যা মতে মুখে মুখে কোৱাঁ ।

অমলা—কি কৈছে ?

মদন—মোখিক ; এমোনৰ দাম ১৩৫০ অনা হ'লে ১৭ সেবৰ
দাম কিমান ? [বৈ] অ', ঘৰলৈ যাবলৈ দিহা কৰিছানে নাই ?

অমলা—নাই কৰা ।

মদন—নাই কৰা ! কেলৈ নাই কৰা ?

অমলা—মই নেযাওঁ ।

মদন—নোযোরা ! নোযোরা কিয় ? [অমলা নিমাত] নোযোরা
কিয়, গা বেয়ানেকি ?

অমলা—নহয় গা বেয়া।

মদন—তেনে ? [বৈ] বিবহ নেকি ? বিবহ হৈছে ? [অমলা
নিমাত] তুমি নেমাত্তা কিয় ? ককাইদেৱেবা আহিবই
এতিয়া। বিবহ হলেও ঘবলৈ যাব লাগিব

অমলা—ককাইদেউ আহিলে ঘূবি যাবগৈ, মই নেযাওঁ।

মদন—যাব লাগিব। নগ'লে তেওঁলোকে বেয়া পাব।

অমলা—মই বুজাই কম, বেয়া নেপায়।

মদন—কি ক'বা ? [অমলা নিমাত] নেমাত্তা কিয় ? কি
ক'বা তুমি, কোৱাঁ।

অমলা—আপুনি—আপুনি মোক একেবাৰে ঘবলৈ পঠিয়াইছে।

গ'লে আক মোক ইয়ালৈ নানে।

মদন—একেবাৰে পঠিয়াইছেঁ !! আক নানে !! কেনেকৈ
জানিছা ? [অমলা নিমাত] নেমাত্তা কেলৈ ? কি প্রমাণ
পাইছা ইয়াব ? তৰ্ক কৰাঁ।

অমলা—মই বুজিছেঁ।।

মদন—বুজিছা ! কি বুজিছা কোৱাঁ। [অমলা নিমাত]
কোৱাঁ, ক'-ব লাগিব কি বুজিছা, কেনেকৈ বুজিছা।

অমলা—মই এনেয়ে বুজিছো !

মদন—এনেয়ে বুজিছো ! এনেয়ে বুজিছো !! এনেয়ে বুজি বুজিয়েইহে
এইবোৰ হৈছে গৈ। ভাল পাও, তুমি বুজা ভাল নেপাও বুলি ;

বস্তু আনি দিও, তুমি বুজা কিবা এটা; এতিয়া ঘবলৈ পঠিয়াইছোঁ, বুজিলা তোমাক খেদাব খুজিছো বুলি। [বৈ] কি কৰিম, মই কি কৰিম! কোৱাঁ, কি কৰিলে তুমি মোক বিশ্বাস কৰিবা, কি কৰিলে তোমাক ভাল পাওঁ বুলি বুজিবা!

অমলা—[হাঁহি] একো কৰিব নেলাগে।

মদন—[নিৰাশ হৈ] তেনে তোমাৰ ধাৰণা সলনি নহয়?

অমলা—হ'ল।

মদন—হ'—ল !!! কি কৈছা তুমি!! তোমাৰ ধাৰণা সলনি হল !!

অমলা—হয়।

মদন—তোমাৰ ভুল ভাগিল তেনে?

অমলা—হয়।

মদন—মই তোমাক ভাল পাওঁ বুলি এতিয়া তুমি বুজিলা তেনেহলে?—বুজিছানে? [অমলা নিমাত] কোৱাঁ, নহলে ঘবলৈ পঠিয়াই দিম; পাবা তেতিয়া গমটো! মই ভাল পাওঁ বুলি তেনে এতিয়া বুজিব পাৰিছা—বুজিছা?

অমলা—[তল মূৰকৈ] বুজিছোঁ।

মদন—[বঙত] বুজিছা! বুজিছা!! তেনেহলে তেনেহলে, তোমাক, তোমাক আজি ছুটি দিলোঁ। শুভক্ষৰী কৰিব নেলাগে—ছুটি, ছুটি, ছুটি আজি। [বৈ] বুজিছা, এজন মানুহে যেতিয়া আন এজনক ভাল পায়,—কথাটো তোমাক ভালকৈ বুজাই দিও শুনা।

অমলা—[হাঁহি] নেলাগে ক'ব, মই বুজিছোঁ ।

মদন—কেনেকৈ বুজিবা ? এইবোৰ কিতাপৰ, “চাইক'লজীৰ”,

মানে—মনস্তত্ত্বৰ কথা । কিতাপত লিখিছে, শুনা—

অমলা—কিতাপৰ কথা হ'লেও বুজিছোঁ ।

মদন—নৌ কওতেই বুজিমনে ?

অমলা—হয় ।

মদন—বুজিলা ! কেনেকৈ বুজিলা ?

অমলা—এনেয়ে বুজিলোঁ ।

মদন—এনেয়ে বুজিলা ! মোৰ কথাও—মোৰ কথাও তেনেহলে

এনেকৈয়ে এনেয়ে বুজিব পৰা হৈছানে ?

অমলা—হৈছোঁ অল্প অল্প ।

মদন—[বৈ গভীৰ ভাবে] ঠিক, ঠিক তেনে তাবিজৰ গুণ আছে ।

[ছোলাৰ হাত উজাই বাউসি দেখুৱাই] দেখিছানে, দেখিছানে ?

এইটো যেনে তেনে তাবিজ নহয় । সদাশিৱই নিজে আহি, মূৰ

শিতানত বহি দিথৈ যোৱা বুলি বিজ্ঞাপনত লিখিছে ।

বুজিছা, বুজিছা এতিয়া ?

অমলা—[হাঁহি] হয় ।

মদন—হঁহাৰ কথা নহয় ; গোসাই-গোসানীৰ কথা এইবোৰ, ধেমালিৰ

কথা নহয় । [বৈ] বাক, আজি তোমাক কি লাগে ?

কি আনি দিম তোমাক কোৱাঁ ?

অমলা—[হাঁহি] মোক একো নেলাগে ।

মদন—লাগিবই লাগিব । কোৱাঁ, কি লাগে তোমাক—

জলছবি—লাটুম—পুতলা—সুছবি ? বেলুন লাগেনে ?
 অমলা—[হাঁহি] মোক একো আনি দিব নেলাগে ।

মদন—[ভাবি ভাবি] একো—একো নেলাগে যদি—
 [হঠাতে] কল-মৌ খাবানে ? খাবানে কল-মৌ ?

অমলা—নেখাওঁ ।

মদন—[মধমেবে] খোরাঁ ; খাবলৈ বোলে বব ভাল ।

অমলা—নেখাওঁ, মই ভাল নেপাওঁ বুজিছেনে ?

মদন—কি ! নোখোরা !! মই মবমত দিয়া বস্ত্র নোখোরা !!

খাব লাগিব—ভাল নেপালেও খাব লাগিব । আহাঁ, কল-মৌ
 খোরাহি ; আহাঁ, এতিয়াই আহাঁ ।

সরনিকা ।
 —x—

এই লিখকৰ অন্যান্য কিতাপ।

মঘদূত — (মহাকবি কাণিদাসৰ “মেঘনূতম” কাব্যৰ
প্ৰাঞ্জল, সচিত্ৰ অসমীয়া অনুবাদ।)

গালগ — (গানৰ কিতাপ।)

প্ৰজ্ঞাপতি — (গীতি-নাট্য।) — ছপা হৈছে।

ভ্ৰাকব — (নাটিকা।) — ছপা হৈছে।

নীতা — (নাটিকা।) — ২য় ভাণ্ডৰণ ছপা হৈছে।

সোণৰ বেখনি — (নাটক।) — অলপতে ছপা হ'ব।

বাইবাহাজুব — (সামাজিক নাটক।)

— অলপতে ছপা হ'ব।

সংল এজেন্ট :-

দৰ্পণ প্ৰেচ,

মোবহাট, অসম।
